

'Ik wilde een lezenswaardig boek schrijven, geen notulen'

Bert Uil

Schrijver

Het boek 'Tanja, een aangrijpend oorlogsverhaal' van uitgeverij Noordboek is een bestseller. Het levensverhaal van de van oorsprong Russische Tatjana (Tanja) Penchiena (79) uit Winschoten kent inmiddels drie drukken van elk 2000 exemplaren. Schrijver en plaatsgenoot Bert Uil (66) zegt het belangrijk te vinden dat haar verhaal bewaard blijft. "Er wordt al zoveel vergeten."

Door Louis van Kelckhoven

Tot het midden van de jaren negentig was ik bedrijfsleider bij de toenmalige Winschoter Courant. Eén van de dingen die ik mij had voorgenomen nadat ik met de VUT ging, was het schrijven van een boek. Maar eerst was er het radioprogramma 'De Tweede Helft' voor Radio Winschoten. Vijftigplussers vertelden hun levensverhaal, omlijst met muziek. Ik zocht daarvoor kandidaten en kwam bij de stichting Welzijn Ouderen terecht. Zij noemden ene mevrouw Veen, een Russin. Dat klonk interessant. Ik belde haar op en heb gevraagd of ik eens met haar mocht komen praten. Normaal duurt zo'n voorgesprek een half uurtje, maar Tanja hield mij drie uur aan de praat.

Zij vertelde haar verhaal in het radioprogramma. Daar kwamen veel reacties op en toen besepte ik dat ik het onderwerp voor mijn boek had gevonden. Elke dinsdagmorgen om half tien hadden we een afspraak. Het werd voor ons beiden een onvergetelijke ervaring. Mijn planning was om van april tot september wekelijks met Tanja te praten en daarna te beginnen met schrijven. Haar verhaal greep mij echter zo aan dat ik er meteen aan begon. Het was de eerste keer dat Tanja haar verhaal vertelde, want op haar trouwdag had ze haar man beloofd de kinderen niet met haar verhaal te belasten. Het vertellen kwam pas nadat de kleinkinderen daarom vroegen. Eén van haar dochters heeft het boek trouwens nog steeds niet gelezen.

Het eerste wat ik heb gedaan, was boeken kopen over de oorlog. Ik moest mijzelf de context van het verhaal eigen maken, want ik was zeven jaar toen de Tweede Wereldoorlog eindigde en op school werd de oorlog toen nog niet behandeld. Ik had nog nooit iets geschreven, ja, de notulen van de personeelsvereniging en ik deed altijd wel mijn best om ze lezenswaardig te maken. Daarom heb ik het verhaal, de biografie van Tanja, ook in romanvorm geschreven, want ik wilde een lezenswaardig boek schrijven en geen notulen.

De eerste uitgave van Tanja was in 1998 in eigen beheer, 1.250 exemplaren en in een jaar tijd uitverkocht. Maar de belangstelling voor het boek bleef, vragen uit België, van Kamp Westerbork, maar ik wilde niet nog eens al dat werk doen dat het uitgeven van een boek

in eigen beheer met zich meebrengt. Inmiddels had Noordboek onder de titel *'t Loft voaks* een verzameling van mijn verhalen in de Groninger streektaal uitgegeven. Ik heb toen een exemplaar van Tanja naar Noordboek-redacteur Suzanna van der Laan gestuurd, met de vraag of dat misschien iets voor hun fonds was. Twee weken later was de kogel door de kerk.

De jaren daarvoor was ik contact blijven houden met Tanja. Het verschijnen van het boek bracht nieuwe verhalen bij haar boven, die zij aan mij vertelde en ik schreef het vervolgens weer op. Deze nieuwe stukken heb ik, samen met een aantal foto's, in de herziene uitgave voor Noordboek verwerkt. Tanja is een bekendheid geworden en ze wordt vaak op haar verhaal aangesproken, ook door lotgenoten. Dat kan heel emotioneel zijn en soms herbeleeft Tanja haar verschrikkingen. Toch ben ik er trots op dat het boek in de kast staat. Alles wat je schrijft blijft en ik vind het belangrijk dat het verhaal van Tanja voor volgende generaties bewaard blijft. Er wordt al zoveel vergeten. ”

■ DR. MENGELE

De Russische Tatjana (Tanja) Penchiena uit Koersk is 17 jaar als het Duitse leger Rusland binnenvalt. Zij zit op de middelbare school en wil medicijnen gaan studeren, maar wordt door de Duitse bezetter opgeroepen als 'Ost-arbeiter'. In een veewagon wordt Tanja, samen met haar vriendin en duizenden andere Russen, naar Auschwitz vervoerd. Daar staat ze oog in oog met de beruchte kamparts Dr. Mengele. Tanja smeekt hem vriendin Lydia en haar niet te scheiden. Mengele zucht en wijst naar rechts. Links betekent de dood. Via Berlijn en Braunschweig belandt Tanja bij Weser Flugzeugbau in Bremen. Daar leert ze Rieko Veen uit Oude Pekela kennen, met wie ze na de bevrijding naar Nederland trekt, waar ze op 22 juni 1945 trouwen.

Tanja, een aangrijpend levensverhaal
Uitgeverij Noordboek
ISBN 90 33011859
Prijs: 15 euro

2.822
24.804